

LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nr 140 mar-apr 2015

UTGIVEN SEDAN 1981

www.slmk.org

I DETTA
NUMMER

PÅ BESÖK I BRYSSEL: NATO, RYSSAR OCH EU

26-27 januari 2015

FYRA LÄNDER SOM AVSKAFFAT
SINA KÄRNVAPEN

LÄR OM KÄRNVAPEN 2.0

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPENS
FÖRENINGSAKIV 1981 - 2014

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN
Nobels fredspris 1985

Låt 2015 bli ett år att minnas!

Jämna sjuttio år har förflutit sedan slutpunkten för andra världskriget. Vi har kunnat läsa i tidningarna om befrielsen av de fångna i de nazistiska koncentrationslägren och de gripande vittnesmålen från dem som ännu är i livet. Det är berättelser som fortsätter att beröra och som inte får glömmas bort.

Året rymmer också minnen av annat slag. Kärnvapen användes för första gången för sjuttio år sedan och de japanska städerna Hiroshima och Nagasaki ödelades. Även här är det berättelserna från de överlevande som fortsätter att beröra och mana till handling.

De två atombombernas roll i krigets slutskede är mångtydig och höljd i farliga, mytiska dimmor. Efter kriget kom det snabbt att etableras som en sanning att kärnvapens debut på världsscenen medförde ett raskt och relativt smärtfritt slut på kriget. Man förklarade att en markinvasion därmed kunde undvikas, och att Bomben på så sätt både var livräddare och fredsskapare. Krig tarvar offer, resonerar både amerikaner och japaner.

Myten har levt kvar in i våra dagar, och ännu när jag gick på högstadiet presenterades det amerikanska beslutet att fälla bomberna som ett etiskt dilemma utan givet svar. I dag pekar det mesta på att det var Sovjetunionens krigsförklaring som fick de japanska ledarna att kapitulera. Amerikanska bombträder hade under hela sommaren 1945 totalförstört många japanska städer. Att Hiroshima nu utplånades av *en* istället för tusentals bomber verkar snarare ha ingjutit beundran och avund hos de japanska ledarna, av deras dagboksanteckningar att döma. Inte ett ord om kapitulation så långt.

Men när nyheten om Sovjets invasion av Manchuriet nådde kabinettssekreterare Hisatsune Sakumizu den 9 augusti reagerade han våldsamt, "som om blodet i mig flödade bakåt". Den förestående militära kollapsen och förödmjukelsen var ett faktum. Kapitulationen skulle dock inte innebära en lika stor skam om man istället såg sig besegrad av fruktansvärda, närmast övernaturliga krafter i form av atomvapen. Det kom att bli en förklaring som det gick att leva med, både inför den egna befolkningen och inför segrarmakterna.

Ett vet vi, civilbefolkningen får alltid lida när länder krigar mot varandra. Det är dem vi ska minnas den 6 augusti när det har gått sjuttio år sedan atombomben skördade sina första offer. Jag uppmanar er alla att uppmärksamma denna dag. Möjligheterna är många: lyktnedläggning, fredsmarsch, insändare med mera. Kontakta gärna SLMK:s kansli för inspiration, råd eller stöd!

Förra året avslutades på ett rafflande sätt med Wienkonferensen om de humanitära konsekvenserna av kärnvapen, där Österrikes utfäste sig att – tillsammans med andra stater och civilsamhället – arbeta för att kärnvapen förbjuds och elimineras. I detta syfte har Österrike gått ut med en modig och uppfordrande inbjudan till samarbete. När denna ledare skrivs har Sverige ännu inte förklarat sitt stöd. Om Sverige och Margot Wallström nu menar sig ta allvarligt på kärnvapenhotet, och avser vara en aktör man kan lita på, måste Sverige nu tydligt förklara Österrike sin lojalitet. Sverige har ett skamfilat rykte bland nedrustningssinnade länder efter den Bildtska åttaårsnatten, och har mycket att leva upp till.

Andreas Tolf
andreas.tolf@slmk.org

” Ett vet vi, civilbefolkningen får alltid lida när länder krigar mot varandra. Det är dem vi ska minnas den 6 augusti när det har gått sjuttio år sedan atombomben skördade sina första offer.

Våra förväntningar på den svenska delegationen inför den i maj stundande översynskonferensen av Icke-spridningsavtalet är höga. Socialdemokraterna har förklarat att man "vill att Sverige på ett konstruktivt och realistiskt sätt driver frågan om förbud mot all användning av kärnvapen". Tiden att förverkliga detta är nu kommen och det är dags att låta ord bli handling! ❖

INNEHÅLL

4 PÅ BESÖK I BRYSEL:
NATO, RYSSAR OCH EU

5 FYRA LÄNDER SOM AVSKAFFAT
SINA KÄRNVAPEN

9 SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPENS
FÖRENINGSSARKIV 1981 – 2014

8 LÄR OM KÄRNVAPEN 2.0

10 INTERNATIONELL UTBLICK

12 BOKTIPS

12 PÅ GÅNG

13 MEDLEMSSIDORNA

Läkare mot Kärnvapen nr 140
mars 2015
ISSN: 1400-2256 Upplaga: ca 4000 ex

Läkare mot Kärnvapen är en kvartalstid-
skrift som ges ut av föreningen
Svenska Läkare mot Kärnvapen i
samarbete med **Danska Läkare mot
Kärnvapen, Forskare och Ingenjörer
mot Kärnvapen** och **Svenska
Tandläkare mot Kärnvapen**.

Ansvarig utgivare: Jan Larsson
Linnég. 2 H, 753 32 UPPSALA
Tel 0725-66 87 25
E-post: jan.larsson@slmk.org

Red för detta nr: Jan Larsson, Ulf König,
Josefin Lind, Gabriel Holmbom, Clara Levin

Tryckeri: AM-tryck & reklam i Hässleholm
0451-38 49 50

Layout: Gabriel Holmbom,
egdesign.gabriel@gmail.com

Manus till nästa nr skickas till:
Jan Larsson (adress ovan)

Prenumerationsärenden handläggs av
kansliet i Stockholm, adr se sid 25.

Tryckt på miljögodkänt papper.

Bankgiro 901-0901.

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manusstopp	Distribution
141	1 maj	juni 2015
142	20 sep	nov 2015

FRAMSIDA: NATOs generalsekreterare
Jens Stoltenberg 26 januari.
Foto: NATO Press.

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

På Besök i Bryssel:

NATO, RYSSAR OCH EU

26-27 januari 2015

Av Gunnar Westberg

FOTO: JERRY MORRISON

Ett minne

Läkare och medicinstudenter från IPPNW har i många år regelbundet besökt Natohögkvarteret i Bryssel. Vi har också haft goda kontakter med ryska militärer och politiker i Moskva. Några medlemmar i Natos grupp för kärnvapen bad oss en gång att ordna ett möte i Moskva, "eftersom vi träffar ryska militärer bara under formella former". Vi ordnade mötet och fick bra deltagare från ledande ryska militärer och politiker. Men Nato gav inte besked. Ett tag hette det att man inte hade råd att resa! Till slut blev det klart att man inte fått klartecken från sina överordnade att delta. Så där satt vi med en enda, kanadensisk, Nato-representant och några ganska besvikna ryska militärer. Natos sändebud i Moskva kom dock en stund. Hon försäkrade att relationerna mellan henne och den ryska militärledningen var mycket bra. Hon såg fram mot att inom en ganska nära framtid skulle Ryssland bli medlem i Nato.

Det gick som det gick. Omkring sekelskiftet blev allt fler tidigare Wars-

zawapakt-länder medlemmar i Nato. Och sedan har relationerna steg för steg försämrats.

Årets besök: oro och anklagelser

Våra årliga besök i Bryssel har fortsatt, arrangerade av den energiska Liz Waterstone från Storbritannien. Detta år besökte vi inte bara Nato utan också den ryska Nato-beskickningen och EU:s "utrikesministerium".

I Nato var attityden som vanligt mycket öppen och vänlig mot oss. Jag mindes att man vid ett tidigare möte sagt att "det är bra att ni kommer hit, annars är här aldrig någon med en avvikande uppfattning".

Jo, så var det nog. Det kändes tydligt att man inte försökte föreställa sig hur "den andre" såg på saken. I stället samlade man på bevis på att "den andre" inte ville samarbeta. "Ryssarna kommer aldrig till de möten vi arrangerar". Att Ryssland kanske kunde känna sig förödmjukad eller hotat av

”

Det är bra att ni kommer hit, annars är här aldrig någon med en avvikande uppfattning.

att Nato kom fram till landets gräns tycktes vara utan betydelse. Särskilt överraskad blev jag när man sade att "Rysslands annektering av Krim hade ingen här tänkt på som en möjlighet". Vi som har en del kontakter med Ryssland och ofta diskuterat med ryssarna såg den ryska annekteringen av Krim som en förväntad aktion när Ryssland ansåg sig ha anledning att frukta ett starkt engagemang för Nato i Ukraina, kanske medlemskap.

I den ryska missionen, där vi träffade en ung expert på nedrustningsfrågor, var attityden liknande: Natos argument var inte värda att diskutera. Konventionell nedrustning var en förutsättning för kärnvapennedrust-

ning. Man framhöll med stort eftertryck att missilförsvaret var ett hinder för nedrustningen.

Problemet med missilförsvaret är att det skulle öka möjligheterna för USA att slå till i ett förödande förstaslag mot alla ryska kärnvapen. De få vapen som skulle överleva attacken skulle sedan missilförsvaret kunna stoppa. Ryssarna har aldrig haft förstaslagsförmåga eftersom de amerikanska ubåtarna inte går att lokalisera för ryssarna, medan amerikanska lyssnings-system följer de ryska ubåtarna hela tiden.

Vi skulle kanske ha väntat oss detta, att i det rådande klimatet förhandlar man inte. Men under sjuttio- och åttioalet, då relationerna var ännu sämre, då förhandlade man...

Den ryske representanten lovade oss en stor positiv överraskning vid NPT nu i maj!

Vi avslutade med ett möte med EU:s grupp för arbete med vapenspridning och nedrustning. Den nye kommissionären för "utrikes ärenden", Federica Mogherini, har behållit sina medlemskap i organisationer för nedrustning, bl a Parlamentariker för kärnvapen-nedrustning. Hon hade inte tillfälle att träffa oss, men vi mötte medlemmar i hennes stab.

I denna EU-grupp fanns kunskaper och engagemang. Och uppgivenhet. Eftersom EU måste arbeta med totalt konsensus i dessa frågor kunde man inte stödja några initiativ för nedrustning, förefaller det. "Det är inte bara kärnvapenmakterna som blockerar" sa man.

Vid alla tre mötena gick vi igenom *Nuclear famine*, rapporten om den världssvält som skulle följa även efter ett "litet" kärnvapenkrig, t ex mellan Indien och Pakistan. I EU-gruppen var studien välkänd, medan detta var osäkert i Nato och den ryska missionen. ❖

Fyra länder som **AVSKAFFAT SINA KÄRNVAPEN**

Av Gunnar Westberg

När man frågar vilka länder som avskaffat sina kärnvapen får man oftast svaret Sydafrika. Och det är ju rätt. Efter ett resurskrävande arbete under ett par decennier hade Sydafrika 1987 sex kärnvapen färdiga. Redan två år senare skrotades dessa.

Israel hade slutit ett avtal om att sälja kärnvapen till Sydafrika redan år 1975. Priset var dock för högt och Sydafrika ville ha ett eget, oberoende vapenprogram. Vetenskapsmännen hade utbildats bl. a. i USA inom det program som skulle leda fram till fredliga kärnexplosioner. Man utvecklade ett fullständig nukleärt program, grundat på inhemskt uran och som innefattade även urananrikning till vapenkvalitet, det svåraste steget. Eftersom vapnen hade enbart uran, inte plutonium, som klyvbart material klarade man sig utan att testa bomberna. En iakttagelse från en amerikansk satellit år 1979 av en "blix" över havet - den s.k. "Vela-incidenten" - var troligen inte orsakad av en kärnexplosion.

Vapnen skulle avskräcka från anfall från de kommunistiska stater som den sydafrikanska regeringen trodde skulle uppstå i grannskapet. Det har påståtts att vapnen avskaffades därför att boer-regimen inte ville att den nya regeringen, med Nelson Mandela som en av ledarna, skulle ha tillgång till

FOTO: GALLO PRESS

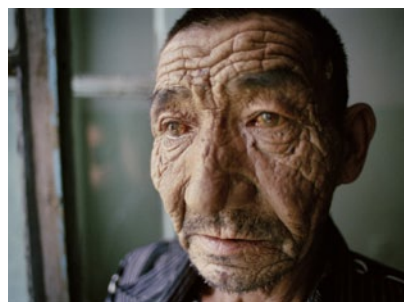
▲ FW de Klerk, som var premiärminister i Sydafrika när landet avskaffade sina kärnvapen.

kärnvapen, men fredsöverenskommelsen med Kuba och Angola 1988 var sannolikt viktigare. Det är också väl belagt att F W de Klerk, som blev premiärminister 1989, insåg att dessa vapen var militärt meningslösa och höggradigt försämrade Sydafrikas internationella anseende. Senare har Sydafrika blivit en av viktigaste ledarna i arbetet för en kärnvapenfri värld.

Genom Sovjetunionens sönderfall uppstod tre länder som var stormakter på kärnvapenområdet, Ukraina, Kazakstan och Belarus (Vitryssland). Fem år senare var de kärnvapenfria!

Vapnen tillhörde Sovjetunionen, men Ryssland ansåg att de nu var ryska. Det var synnerligen angeläget för Moskva att behålla kontrollen. USA hade ett stort säkerhetsintresse av att vapnen kom under säker, central kontroll.

Att samla ihop alla dessa vapen var ett stort företag. Ryssland hade kunskaperna om vapnen och hade stor kapacitet för att föra kärnvapnen "hem" till Ryss-

▲ Kärnvapentesterna i Semipalatinsk i Kazakstan utfördes för mer än 20 år sedan men invånarna lever fortfarande med konsekvenserna.

◀ Testområdet, kallat Polygonen, var den primära platsen för kärnvapenprovsprängningar i Sovjetunionen. Inte mindre än 456 kärnvapensprängningar har ägt rum från 1949 till 1989, med mycket liten hänsyn till civilbefolkningen.

Befolkningen i Kazakstan ville mer än gärna bli av med dessa förfärliga vapen, totalt 1 410 laddningar, vilka gjorde Kazakstan till världens fjärde största kärnvapenmakt. Landet hade lidit mer än något annat av kärnvapenproven och nedfallet från dem.

aldrig preciserat antal strategiska, s.k. taktiska, kärnvapen. Allt överfördes till Ryssland. Emellertid protesterade den nyutnämnde presidenten Alexandr Lukasjenko mot transporter och försökte stoppa dem, men alla vapen överfördes före slutet av 1996.

President Lukasjenko har så sent som 2010 förklarat att det var ett stort misstag att lämna bort kärnvapnen, "vår arvedel", som idag skulle ha kunnat ge landet säkerhet. En avsevärd mängd höganrikat uran har överfört till Ryssland men en viss mängd finns kvar i landet.

land. USA hjälpte till med transporter och säkerhetsarbete. Även Sverige fick tillfälle att transportera åtminstone en atombomb! Det var ganska nervöst har deltagare berättat, man hade ju ingen erfarenhet alls av säkerhetsproblemen.

Befolkningen i Kazakstan ville mer än gärna bli av med dessa förfärliga vapen, totalt 1 410 laddningar, vilka gjorde Kazakstan till världens fjärde största kärnvapenmakt. Landet hade lidit mer än något annat av kärnvapenproven och nedfallet från dem. Det fanns redan före 1989 en stark opinion för kärnvapenfrihet och man samarbetade inom rörelsen Nevada-Semipalatinsk. Poeten Olzjas Sulejmenov blev en samlande symbol för motståndet mot kärnvapen. Det hade sannolikt inte varit möjligt för landets ledning att behålla kärnvapnen.

Presidenten Nursultan Nazarbajev utsattes för både hot och löften från USA och andra stater. Muslimska stater, t.ex. Libyen med Mohammad Khadaffi, uppmanade honom att behålla sina kärnvapen som "muslimska bomber".

En oljerik stat skall ha erbjudit 6 miljarder dollar till stöd om Kazakstan behöll sina kärnvapen. Den amerikanske utrikesministern James Baker, som skötte förhandlingarna, hotade enligt uppgifter som Nazarbajev publicerat, med att amerikanska kärnvapen var inställda på de vapen som fanns i Kazakstan.

Nazarbajev ville ha internationellt erkännande, respekt, säkerhet och investeringar. I stort sett fick han det. Senare har han framgångsrikt arbetat för en centralasiatisk kärnvapenfri zon, i det s.k. Semipalatinsk-avtalet. Samtidigt har Kazakstan världens största produktion av uran.

År 1995 var alla kärnvapen överförda till Ryssland. Kvar i Kazakstan finns dock avsevärda mängder plutonium och höganrikat uran i "säkert förvar" i testområdet i Semipalatinsk.

I Belarus var meningarna mer delade. Vid sin självständighet 1991 hade Belarus 81 mobila ballistiska interkontinentala missiler och ett stort men

▲ Vitrysslands president Alexandr Luka-sjenko har så sent som 2010 uttryckt sitt missnöje med att kärnvapnen fördes över till Ryssland 1996.

◀ Genom annekteringen av Krim bröt Ryssland Budapestavtalet från 1994, som hade Ryssland, USA och Storbritannien som garanter.

När Ukraina blev självständigt 1991 fanns där 1 900 strategiska laddningar och 2 500 taktiska vapen. Där fanns ett stort antal interkontinentala missiler och strategiska bombplan.

Efter katastrofen i Tjernobyl år 1986 fanns en uttalad "nukleär allergi" hos befolkningen. Redan 1990 uttryckte Rada, Ukrainas parlament, sin avsikt att Ukraina skulle bli kärnvapenfritt. Sedan landet blivit självständigt blev man mer betänksam. Med hot och bidrag fick Ryssland och USA till slut alla kärnvapen överförda till Ryssland år 1996, medan missilerna tog längre tid och den sista mängden av vapenuran försvann först år 2012. USA betalade enligt uppgift 500 miljoner dollar för kostnaderna för demonteringen.

I samband med förhandlingarna om kärnvapnen fick Ukraina garantier för sina gränser och mot territoriella hot i det s.k. Budapestavtalet från 1994. Garanter för avtalet var Ryssland, USA och Storbritannien. Detta avtal bröts alltså av Ryssland genom annekteringen av Krim 2014.

Vad skulle ha hänt om något av länderna, t.ex. Ukraina, inte hade lämnat ifrån sig kärnvapnen? Det är mycket osannolikt att Ryssland hade accepterat denna vägran. Men om relationerna hade utvecklats på ett annat sätt kanske ett antal kärnvapen hade varit kvar i Ukraina, under kontroll av landets egen militär. Hade dessa vapen påverkat den utveckling vi sett under de senaste åren? Jag är osäker. Det är inte troligt att Ukraina hade vågat använda sina kärnvapen mot Ryssland för att förhindra övertagandet av Krim, med dess ryska flottbas och övervägande ryska befolkning. Däremot hade kanske Moskva varit mindre benäget att understödja de ryssvänliga grupperna i östra Ukraina.

Men vi bör vara tacksamma över att vi idag inte behöver oroa oss för vem som bestämmer över kärnvapnen i Ukraina. Tänk om den som sköt ner det malajiska planet – om det nu gick till så – hade haft tillgång till kärnvapen? Kärnvapen är farliga även för det land som har dem.

Nyligen mötte jag en ukrainsk f.d. militär. "Vi kommer att bygga nya kärnvapen! Vi vet hur man gör. De flesta missiler i Sovjet byggdes i Ukraina." Ja, men var skall ni få vapenuran eller plutonium från? "Det ordnar sig, vi kan tillverka själva."

Lyckligtvis finns det ingen risk att han får rätt inom överskådlig tid. Det skulle ta många år för Ukraina att bygga en kärnvapenstyrka, och varken Ryssland eller USA skulle tillåta det.

En viktig lärdom från dessa fyra stater är att det går att avskaffa kärnvapnen, och det kan gå snabbt. Det går också att övervaka att inga nya kärnvapen byggs – IAEA har god kontroll över det klyvbara materialet i de fyra länder jag här diskuterat, även i de fall det handlar om material av vapenkvalitet. Däremot finns ingen garanti för att om en kärnvapenstat faller sönder dess kärnvapen tas omhand på ett säkert sätt. ❖

Referenser kan fås från författaren: gunnar.westberg@slmk.org

LÄR OM KÄRNVAPEN 2.0

av Clara Levin

För den som inte är insatt är kärnvapen oftast något klurigt och komplicerat. Det kan handla om allt från ekonomi, till fysik, till politik, till juridik, till medicinska konsekvenser. Inte undra på att det inte går att ha stenkoll på frågan, när ämnet kärnvapen i sig sträcker sig över minst tio andra ämnen och flera olika perspektiv.

Men som alltid när man vill veta mer om ett ämne kan informationen vara svår att hitta. Eller när informationen väl hittas kan den vara svår att förstå, det vill säga att informationen är skriven för den som redan kan och är expert. Därför valde Svenska Läkare mot Kärnvapen att under hösten driva ett projekt som handlade om att uppdatera hemsidan läromkärnvapen.se. Projektet gick ut på att göra hemsidan mer tillgänglig för allmänheten så att det skulle vara lättare att sprida information om olika aspekter av kärnvapen.

sätt. Det är så vi kan skapa en skillnad, genom att göra frågan om ett kärnvapenförbud och nedrustning mer förståelig. För visst är det lätt att slänga sig med fina ord och prata om kärnvapen på en abstrakt nivå, svårare är det att förklara så att en person som inte är insatt i frågan förstår och på så sätt fortsätter engagera sig för en kärnvapenfri värld.

[Läromkärnvapen.se](http://läromkärnvapen.se) är till för den som vill lära sig mer om kärnvapen. På sidan finns information om Sveriges kärnvapenhistoria, kärnvapenstaternas arsenaler, grundläggande fakta om alla de internationella avtal som finns, medicinska konsekvenser, miljö- och klimatmässiga konsekvenser, ekonomi, med mera. Det finns även olika perspektiv att applicera på kärnvapen som gör att vi kan se på kärnvapen på olika sätt, ur olika vinklar. Därför finns texter om ett genusperspektiv, ett etiskt perspektiv och grundläggande om vad de stora religionerna i världen anser om kärnvapen. Med bredare perspektiv kan vi ogiltigförklara kärnvapen på flera sätt, det gör även att vi kan se sådant som vi annars kanske missar.

Vi kan inte vara experter på allt, och det är omöjligt att veta allt. Men vad som är bra att ha i åtanke är att det finns en hemsida där det mesta av informationen om kärnvapen är samlad och där de fakta som finns är lättillgängliga. En sida som är till för alla som vill bredda sin kunskap. ❖

Kärnvapen är inte endast säkerhetspolitik, atomer och historia. Det handlar framförallt om människor; dels är det människor som skapar dessa absurda vapentyper och dels är det människor som kommer att drabbas vid en detonation av ett kärnvapen. Därför är det viktigt att se på kärnvapen ur andra perspektiv – för att skapa en större förståelse, men kanske främst för att lägga grunden för och bygga upp kritiska argument och bredda diskussionen om kärnvapens avskaffande.

Svenska Läkare mot Kärnvapen ansökte om pengar till projektet eftersom organisationer behöver en gemensam plattform och stöd i att sprida kunskap om kärnvapen och föra budskapet vidare i sina respektive nätverk, utan att detta blev för komplicerat och tidskrävande. Även allmänheten behöver få kärnvapenfrågan förklarad och greppbar. Kärnvapen behöver relateras till vardagsfenomen och politikområden de berörs av, på ett mer konkret

Läromkärnvapen.se

Lär om Kärnvapen är ett webbaserat utbildningsmaterial från Svenska Läkare mot Kärnvapen som finns på svenska, engelska, norska och ryska. För dig som vill lära dig mer om kärnvapen och dess konsekvenser.

ARKIVET

av Ellinor Nilsson

Svenska Läkare mot Kärnvapens föreningsarkiv 1981 – 2014

Sverige har en lång tradition av rikt föreningsliv och alla förenings och organisationers historia är en del av vårt nationella kulturarv.

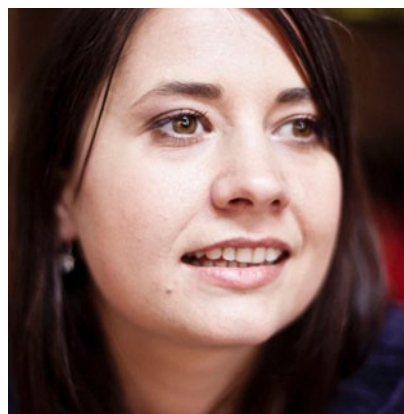
Dessvärre är det inte alltid som föreningar, vare sig stora eller små, förvaltar och tar hand om sina gamla handlingar. Anledningarna till detta kan vara många: en simpel förklaring är att man inte på förhand är medveten om att handlingarna faktiskt har ett värde ur forskningssynpunkt eller ur ett kulturarvsperspektiv. En annan anledning handlar givetvis om resurser. Särskilt i ideella föreningar är arkivvård och dokumenthantering inte riktigt det som alltid kan prioriteras.

Därför är det glädjande att Svenska Läkare mot Kärnvapen valt att nu få ordning på alla handlingar, böcker och skrifter som föreningens verksamhet resulterat i. Jag är historiker och studerar arkivvetenskap, och fick i uppdrag att gå igenom, sortera och gallra föreningens arkiv. Arbetet är nu färdigt och materialet är i säkert förvar på Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek. På det arkivet finns, förutom handlingar från den traditionella arbetarrörelsen, även arkiv från politiskt och religiöst obundna föreningar. En organisation som redan finns representerad där är Yrkesgrupper mot kärnvapen.

Den allra största delen av föreningens handlingar fanns under våren 2014 i ett skyddsrum i Svenska Läkarförbundets lokaler på Östermalm. Annat material fanns, som det brukar vara, hemma hos enskilda medlemmar och det nyaste materialet låg på kansliet på Norrtullsgatan. Handlingarna som fanns bevarade var ända från 1981 då den allra första trevande korrespondensen kring att starta en svensk avdelning av IPPNW fördes.

Andra handlingar är exempelvis dokumentation av föreningsmedlemmarnas alla resor till olika IPPNW-kongresser världen över, planeringen av kongressen i Stockholm 1991 samt korrespondens med politiker och medlemmar. Givetvis finns också handlingar som normalt förknippas med en förening, nämligen protokoll. I SLMK:s arkiv finns en närmast komplett svit av årsmötesprotokoll, styrelseprotokoll, AU-protokoll och VU-protokoll. De allra flesta i original och i fint skick!

Det har varit väldigt trevligt att få arbeta med SLMK:s arkiv, både ur ett föreningshistoriskt och ett arkivteoretiskt perspektiv, men självklart även eftersom det ger en spännande inblick i svensk och internationell debatt om kärnvapenedrustning! ❖

▲ Ellinor Nilsson, 33 år och bosatt i Stockholm. Har tidigare en masterexamen i historia vid Stockholms universitet. Kombinerar nu studier i arkiv- och informationsvetenskap vid Mittuniversitet med att ordna och förteckna arkivet åt Ekonomisk-historiska institutionen vid Stockholms universitet.

Värsta jag vet: Krig!
Bästa jag vet: Katter
Favoritmusik: Asta Kask och Imperiet

▲ Arkivet före...

...och efter. ▼

KAZAKSTAN, IPPNW:S KONGRESS

John Loretz, har skrivit en kommentar till IPPNW:s 21:a

kongress i Astana, Kazakstan, i augusti 2014. Från 1949 till 1989 genomförde Sovietunionen 467 kärnvapenprov i

Semipalatinsk i Kazakstan. Att proven upphörde beror till stor del på modiga protester av den gemensamma "US-USSR Nevada-Semipalatinsk Movement" i vilken IPPNW spelade en viktig roll. Kazakstan, Ukraina och Vitryssland överlämnade de kärnvapen och missiler som fanns på deras territorium till Ryssland vid slutet av kalla kriget. Sedan dess är Kazakstans politik för en eliminering av alla kärnvapen. Det internationella Röda Korsets delegat betonade också att vi måste förbjuda och eliminera kärnvapnen nu och för all framtid. I ett uttalande från kongressen lovordades Kazakstans president Nazarbayev för sitt ledarskap för en värld fri från kärnvapen.

Medicine, Conflict and Survival (published online 12 Jan 2015)

STORBRITANNIEN: BESLUT OM TRIDENT-SYSTEMET UPPSKJUTET IGEN

De brittiska kärnvapnen är av endast en typ: *Trident II submarine-launched ballistic missile* (SLBM). Det finns 4 Tridentubåtar som behöver bytas ut mot 4 nya, eller 3 nya, eller inga alls. I sistnämnda fallet skulle Storbritannien bli kärnvapenfritt! I somras uttalade sig en utredning av politiker och professorer för en fortsättning av Tridentsystemet men med många brasklappar. SLMK:s brittiska systerorganisation Medact gav i oktober 2014 ut en skrift som argumenterar mot utredningens påstående

▲ John Loretz, IPPNW.

att Tridentsystemet kan slå ut fienden med "kirurgisk precision", med ringa skador på civila anläggningar och människor. Medact hävdar att detta är önsketänkande: kärnvapen drabbar alltid civilpersoner, är icke-diskriminerande och alltså otillåtna enligt internationell lag. I en *Defence and security blog* i The Guardian (20 januari 2015) konstaterar Richard Norton-Taylor att inget av de två stora politiska partierna, konservativa och Labour, vill ha en offentlig diskussion om Trident och att de har skjutit upp beslutet till 2016. Ett nytt Tridentsystem blir mycket dyrt (ca £100 miljarder) men ger arbetstillfällen. Det ger Storbritannien internationellt status men är militärt oanvändbart. En stor majoritet av konservativa parlamentsledamöter vill förnya Trident och det verkar som om detta också gäller majoriteten av Labour. Kritiker frågar sig varför Storbritannien behöver kärnvapen: rationella länder startar inte kärnvapenkrig och på irrationella länder och grupper ("rogue states" och terrorister) fungerar inte avskräckning med kärnvapen.

Medact Briefing: Britain's New Nuclear Weapons: Illegal, Indiscriminate, and Catastrophic for Health. www.medact.org 21 October 2014.

FN: VAPENAVTALET ATT EN JULKLAPP

Vapenavtalet *Arms Trade Treaty* (ATT) trädde i kraft på julafton 2014 sedan 50 länder ratificerat överenskommelsen. ATT reglerar den internationella handeln med konventionella vapen, från handeldvapen till stridsvagnar, stridsflyg och krigsfartyg. Avtalet förbjuder försäljning av vapen om det är känt att de kommer att användas för folkmord eller krigsbrott eller mot civila.

[http://www.un.org/disarmament/ATT/Health professionals guide to the ATT](http://www.un.org/disarmament/ATT/Health%20professionals%20guide%20to%20the%20ATT) <http://www.ippnw.org/pdf/health-guide-to-att.pdf>

ANTAL KÄRNVAPEN 2014 ENLIGT UPPSKATTNINGAR

P5-länder

Ryssland	8 000 (49.1 %)
USA	7 300 (44.8 %)
Frankrike	300
Kina	250
Storbritannien	225

Övriga kärnvapenländer

Israel	80
Pakistan	100-120
Indien	90-110
Nordkorea	<10

Summa ca **16 300**
(varav P5: 98.6 %)

P5-länderna är permanenta medlemmar av FN:s säkerhetsråd och de ursprungliga kärnvapenländerna.

Kristensen HM, Norris RS. Worldwide deployments of nuclear weapons, 2014. Bulletin of the Atomic Scientist (published online 26 augusti 2014).

RYSSLAND OCH USA MOT ETT NYTT KALLT KRIG?

Det har gått 25 år sedan det kalla kriget upphörde. Men är Ryssland och USA på väg mot ett nytt kallt krig? Båda länderna nedrustar långsamt antalet nukleära stridsspetsar men satsar samtidigt hundratals miljarder dollar och rubel på nya kärnvapenbärande ubåtar och bombflygplan och landbaserade silos för kärnvapenmissiler. Trots New START-avtalet från år 2011 ökade Ryssland och USA antalet utplacerade kärnvapen under mars - oktober 2014.

Lawrence S. Wittner is Professor of History emeritus at SUNY/Albany <http://peaceandhealthblog.com/2015/01/26/nuclear-warpath/#more-3298>

”THE DOOMSDAY CLOCK” NU TRE MINUTER I TOLV!

Den 22 januari 2015 flyttades minutvisaren på the Doomsday Clock fram från 5 minuter före midnatt till 3 minuter före midnatt. Domedagsklockan finns sedan 1947 (i 68 år!) på varje nummer av *Bulletin of the Atomic Scientists* och avspeglar hur nära en global katastrof som jorden bedöms vara. Senast klockan stod på 3 minuter före midnatt vår 1984 då relationerna mellan Sovjetunionen och USA var iskalla. Vid en presskonferens i Chicago förklarade några av tidskriftens vetenskapliga rådgivare varför man anser att vi nu är så nära avgrunden. Rådgivarna omfattar sjuutton Nobelpristagare. De angav som huvudorsaker att klimatförändringen är okontrollerad, nedrustningen av kärnvapnen har bromsats upp och både Ryssland och USA satsar stort på en modernisering av sina kärnvapen. Men det är för tidigt att ge upp: kärnvapnen och klimatförändringarna är skapade av människan och kan elimineras av

människan. The Bulletin konstaterar att Ryssland och USA måste återuppta förhandlingar om att minska både strategiska och taktiska kärnvapen. ”The probability of global catastrophe is very high, and the actions needed to reduce the risks of disaster must be taken very soon.”

TILL SIST TVÅ CITAT

Ira Helfand at Nobel Peace Laureates Summit, held in Rome in December, 2014: “The continued existence of [nuclear] weapons alone is a threat, but human beings built them, so human beings can also take them apart. We can all work on this; let’s all help to do it.” His presentation was met with a long ovation

“Governments say a nuclear weapons ban is unlikely. Don’t believe it. They said the same about a mine ban treaty.”
Jody Williams, mottagare av Nobels fredspris 1997 för sin kamp mot landminor

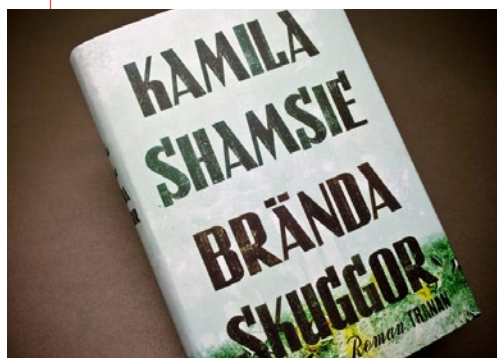
▲ Vid en presskonferens Den 22 januari 2015 i Chicago förklarade några av tidskriften ”Bulletin of the Atomic Scientists” vetenskapliga rådgivare varför man anser att vi nu är så nära avgrunden. De angav som huvudorsaker att klimatförändringen är okontrollerad, nedrustningen av kärnvapnen har bromsats upp och både Ryssland och USA satsar stort på en modernisering av sina kärnvapen.

Boktips

BRÄNDA SKUGGOR AV KAMILA SHAMSIE

Bokförlaget Tranan

Bokens titel refererar till den starkaste bilden av kärnvapens effekter på människor, den totala förintelsen, människokroppar som totalt förångats så att det enda som återstår är en tom skuggbild.

Detta är inte en bok om kärnvapen. Det är en bok om en japansk kvinnas liv, med utgångspunkt i Nagasaki och en fortsättning i flera länder och världsdelar, bland andra Pakistan, Indien och USA. Men kärnvapnen är närvarande hela tiden, dom finns där som berättelsens outtalade undertext. De dyker plötsligt upp hos huvudpersonen mot slutet av romanen i form av ett utbrott av ilska, sorg och hat när hon får en oskyldig fråga om sitt förflutna. Frågan blir för henne en påminnelse om det oförlåtliga brottet – att släppa atombomben över Nagasaki när Japan redan hade fått sin lektion i atomvapens kapacitet att i ett slag förstöra en stad. Insikten om det inhumana i beslutet att fälla bomb nummer två var det som fick Kamila Shamsie att skriva boken: "För mig är bombningen av Nagasaki extra intressant eftersom den skedde efter Hiroshima. Att en regering kan göra något sådant, se effekterna av det och sedan, några dagar senare, göra det en gång till. Det var det som verkligen fångade mig" sade hon i en intervju i Svenska Dagbladet nyligen.

Jan Larsson, Ulf König

Filmen om den tidigare sovjetiska överstelöjtnanten Stanislav Petrov som fattade ett beslut som räddade världen belyser på ett tydligt sätt behovet av nedrustning av kärnvapen.

På gång

UTRIKESMINISTER WALLSTRÖM TILLSAMMANS MED LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

Nätverket för kärnvapenedrustning, där SLMK ingår, ordnar tillsammans med UD, SIPRI och Utrikespolitiska Institutet (UI) ett seminarium med paneldebatt om kärnvapenedrustning torsdag 16 april kl. 15-16.30 på UI i Stockholm. Förutom Margot Wallström deltar som talare ambassadör Henrik Salander, ambassadör Sven-Olof Petersson från SIPRI, Eva von Oelreich, Röda Korset, samt Josefin Lind, SLMK, som representant för civilsamhället. Obligatorisk anmälan via UI.se.

Leonore Wide

THE MAN WHO SAVED THE WORLD

Detta är en film som handlar om den tidigare sovjetiska överstelöjtnanten Stanislav Petrov som fattade ett beslut som räddade världen. Filmen visar på hur osäker vår värld är och belyser hur viktigt det är att kärnvapenstaterna nedrustar sina kärnvapen. Filmen visas på biograf Zita i Stockholm torsdagen den 23 april klockan 18.00, med ett efterföljande samtal. Håll utkik på hemsidan för mer information!

SVENSKA OCH NORSKA LÄKARE TRÄFFAS I TRONDHEIM

Helgen den 19-20 april träffas Svenska Läkare mot Kärnvapen och Norska Leger mot Atomvapen i Trondheim för att diskutera samverkan och strategier för vårt mål om en kärnvapenfri värld. På fredagen träffas den svenska styrelsen i Trondheim för ett sammanträde. Alla medlemmar är välkomna!

Kontakta meit.krakau@slmk.org för anmälan eller mer information.

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPENS STYRELSE OCH LEDNING

Ordförande:

Andreas Tolf, Uppsala 0706-363 834, andreas.tolf@slmk.org

Vice ordförande:

Martin Tondel, Uppsala 0705-435 640, martin.tondel@slmk.org

Åsa Lindström, Eskilstuna 0736-631 140, asa.lindstrom@slmk.org

Sekreterare:

Meit Krakau, Danderyd 0709-608 084, meit.krakau@slmk.org

Koordinator:

Leonore Wide, Saltsjöbaden 0706-920 319, leonore.wide@slmk.org

Medlem i IPPNW:s internationella råd:

Gunnar Westberg, Göteborg 0727-443 023, gunnar.westberg@slmk.org

Ledamöter:

Christina Vigre Lundius, Perstorp 0738-525 553, christina.vigre.lundius@slmk.org

Frida Sundberg, Göteborg 0702-305 865, frida.sundberg@slmk.org

Birgitta Sahlström Kastlund, Lund 046-211 63 45, birgitta.kastlund@slmk.org

Studentrepresentant:

Märta Leffler 0707-569 859, marta.leffler@gmail.com

Suppleanter:

Ann Marie Janson Lang, Stockholm 0706-655 651, am.lang@hotmail.com

Jan Larsson, Uppsala 0725-668 725, jan.larsson@slmk.org

Gösta Alfvén, Stockholm 0739-660 835, gosta.alfven@slmk.org

Johannes Eldblom, Göteborg 0734-233 100, johannes.eldblom@slmk.org

Nelli Jonasson-Filippova, Skövde 0762-300 634, nelli.jonasson-filippova@slmk.org

Wenjing Tao, Södertälje 0737-641 952, wenjing.tao@slmk.org

Studentsuppleant:

David Victorin 073-728 34 26, david.victorin@gmail.com

Valberedning:

Carin Odhner, Stocksund 08-755 50 29, carin.odhner@slmk.org

Johannes Norberg, Skellefteå 0702-754 222, johannes.norberg@slmk.org

Erik Wareborn, Malmö 0709-757 161, erik.wareborn@slmk.org

Auktoriserad revisor

Christina Gotting, Stockholm 08-32 83 10, christina@gottingrevision.se

Auktoriserad revisor, suppleant:

Eva Stein, Allegretto Revision AB, 070 764 53 03, eva.stein@allegretto.se

Föreningsrevisor:

Bengt Lindell, Kalmar 0706-472 347, bengt.lindell@slmk.org

Föreningsrevisorn fyller även föreningens "whistle-blower"-funktion och kan kontaktas via whistleblower@slmk.org

Föreningsrevisor, suppleant:

Kristina Olofsson, Hudiksvall 0650-102 56, kristina.olofsson@slmk.org

KANSLI

Generalsekreterare

Josefin Lind
08-400 204 83
0760-24 51 58
josefin.lind@slmk.org

Medlemsregister och prenumerationsärenden

Cerese Olsson
08-400 204 83
cerese.olsson@slmk.org

Projektledare

Clara Levin
08-400 204 83
clara.levin@slmk.org

Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norrtullsgatan 45
113 45 Stockholm

Kassaförvaltare

Klas Lundius
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Håkantorpsmölla
281 91 Perstorp
klas.lundius@slmk.org

PERSONPORTRÄTTET

David Victorin

Profession:

Läkarstudent

Uppdrag i SLMK:

Medlem sedan hösten 2012,
studentsuppleant i styrelsen
sedan 2015.

Personligt:

Kärnvapenkrig är det bortglömda hotet, även om det är ständigt aktuellt. Vad händer om bara ett fåtal av dessa vapen hamnar i händerna på Islamska staten? Med den gedigna kunskap och det engagemang som finns inom SLMK tror jag att vi kan vara en del av vägen mot en kärnvapenfri värld.

ORGANISATIONER MOT KÄRNVAPEN

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN - SLMK

En gång beskrevs läkarrörelsen mot kärnvapen av en engagerad medlem så här:

”Vi är inte en grupp aktivister som råkar vara läkare. Vi är först och främst läkare, som tagit på oss att lindra lidande och död. Vi lyfter detta engagemang till en global nivå i ett gemensamt försök att förhindra det svåra lidande och de förluster i människoliv som kärnvapenkrig skulle leda till.”

Det tycker vi fortfarande är ett bra sätt att beskriva vilka vi är och varför det är vår uppgift som läkare att ta ställning i frågan om det sista ännu icke förbjudna massförstörelsevapnet.

Vi är den svenska sektionen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW) som är en bred internationell organisation med 150 000 medlemmar, som har en kärnvapenfri värld som gemensamt mål. I Sverige är vi idag nästan 3 000 läkare och medicinstudenter som är medlemmar. Dessutom har vi associerade medlemmar från yrkesgrupper som liksom läkare vill värna liv och hälsa, nämligen:

- Tandläkare
- Forskare och ingenjörer
- Sjuksköterskor, sjukgymnaster och analytiker

Som associerad medlem deltar du i verksamheten och har samma förmåner som ordinarie medlemmar, med den enda skillnaden att du inte kan inneha en styrelsepost.

Både Svenska Läkare mot Kärnvapen och IPPNW är politiskt och religiöst obundna organisationer med målet att avskaffa kärnvapnen genom att sprida saklig information om vapnens medicinska effekter.

Som medlem får du tidningen Läkare mot Kärnvapen 4 gånger/år. Det är den enda svenska tidskriften om kärnvapen.

Vårt arbete finansieras till ca 80 % av medlemsavgifter. Utan detta stöd skulle vi inte kunna agera så självständigt och vetenskapligt trovärdigt som vi gör idag. En stark röst för de humanitära och medicinska nedrustningsargumenten är nödvändig i dagens kärnvapendebatt. Vi är den rösten, tack vare en engagerad läkarkår. Medlemsavgiften är 290 kr/år för läkare och 200 kr/år för associerade medlemmar. Alla studenter betalar 100 kr/år. Bankgiro 901-0901.

Du hittar oss på webben: www.slmk.org eller facebook.com/SLMK.1981

INTERNATIONELL KAMPANJ FÖR ETT KÄRNVAPENFÖRBUD

2007 lanserade IPPNW en bred kampanj för kärnvapnens avskaffande som getts namnet ICAN – International Campaign to Abolish Nuclear Weapons. Idag samlar den över 350 organisationer i fler än 90 länder som ställt sig bakom kampanjens krav på ett internationellt avtal om förbjuder kärnvapen. I Sverige medverkar elva stora freds- och miljöorganisationer i ICAN som drivs av initiativtagaren Svenska Läkare mot Kärnvapen.

www.icanw.org / www.icanw.se
facebook.com/ican.sweden
 Twitter @ICAN_Sweden

DANSKE LÆGER MOD KERNEVÅBEN - DLMK

Bestyrelsen består af: Niels Dahm formand og kasserer, Cæcilie Buhmann international councillor i samarbejde med Alexandra Schou, Klaus Arnung kontaktperson til Läkare Mot Kärnvapen og udarbejdelse af årsberetning, Alexandra Schou studenterkontakt og hjemmeside, Povl Revsbech sekretariat og hjemmeside, Anton Aggernæs revisor sammen med Bent Petersen, Willy Hanghøj-Petersen, Sarah Ndoni studenterrepræsentant.

DLMK:s bestyrelse

Povl Revsbech, Brabrand, 86 26 47 17, revsbech@dadlnet.dk
 Anton Aggernæs, Frederiksberg, 38 34 35 07, aggernaes.a@dadlnet.dk
 Klaus Arnung, Vedbæk, 45 66 11 81, k.arnung@dadlnet.dk
 Niels Dahm, Fåborg, 62 61 83 61, dahm@avernak.dk
 Cæcilie Bøck Buhmann, København N, 26 18 95 06, cbuhmann2002@yahoo.com
 Alexandra Schou, København N, 27 21 81 15, alixschou@hotmail.com
 Willy Hanghøj-Petersen, 97424726, mobil 23747505, willyhp13@gmail.com
 Sarah Ndoni, København S, 50247452, ndoni_sar@hotmail.com

DLMK:s sekretariat:

c/o Povl Revsbech, 86 26 47 17
revsbech@dadlnet.dk

Medlemskab opnås ved indbetaling af årskontingent på Giro 8 03 91 00
 300 Dkr for læger og pensionister
 100 Dkr for studenter
 200 Dkr for støttemedlemmer
 DLMK:s hjemmeside: www.dlmk.dk

Läkare mot Kärnvapen får 413 096 kr i utdelning

Varmt tack till dig som sparar i Swedbank Roburs Humanfond!
Tack vare dig och alla andra fick föreningen 413 096 kr i utdelning nu i februari. Dessa pengar är avgörande för föreningens självständiga arbete och vi uppmuntrar fler att spara i denna fond och sätta oss som förmanstagare. Läs mer om detta på www.swedbankroburs.se.

Skänk en gåva

Du vet väl om att det finns många olika sätt att skänka en gåva till föreningens arbete? Svenska Läkare mot Kärnvapen finansieras till ca 80 % av internt insamlade medel såsom medlemsavgifter och gåvor. Detta ger föreningen frihet att agera på snabbt uppkomna händelser och visar även på ett stort stöd för vårt arbete hos medlemmar, associerade medlemmar och stödpersoner.

90-KONTON

Våra 90-konton kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll och vi arbetar tillsammans med Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) för en etisk insamlingsverksamhet vilket ger dig som en givare en trygghet om att de pengar du skänker används ändamålsenligt och etiskt.

BG 901-0901 samt PG 90 10 90-1

AUTOGIRO

Du vet väl om att du kan skänka en gåva och/eller betala din medlemsavgift via autogiro? Det sparar dig och oss arbete och underlättar föreningens ekonomiska planering. Kontakta din bank eller besök slmk.org för mer information eller anmälan.

MINNESGÅVA OCH ARV

Vid en närståendes bortgång kan man ge en minnesgåva till Svenska Läkare mot Kärnvapen. Sätt in valfritt belopp på något av våra 90-konton och kontakta oss på kansliet (info@slmk.org eller 08-400 20 83) så skickar vi ett minneskort till de anhöriga.

Visste du att du kan testamentera hela eller delar av kvarlåtenskapen till Svenska Läkare mot Kärnvapen? Uppge vårt organisationsnummer 812000-2202 när du upprättar ditt testamente.

LÄS MER OM VAD DET INNEBÄR ATT SKÄNKA EN GÅVA TILL OSS, HITTA
DOKUMENT OM GRANSKNING OCH RAPPORTERING MED MERA PÅ VÅR
HEMSIDA slmk.org

**SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN**
Nobels fredspris 1985

Avsändare:
Svenska Läkare mot Kärnvapen
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
Sweden

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN

i Almedalen 2015 Följ med till Almedalen 30 juni - 5 juli och representera Svenska Läkare mot Kärnvapen! För mer information, kontakta clara.levin@slmk.org.

SVENSKA LÄKARE
MOT KÄRNVAPEN
Nobels fredspris 1985